

Ishaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.

Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/2 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;

za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske

tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-

ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Pred kongresom.

Prihodnja »Pravica« bo že kongresna.

Resni in težki so časi. Njim primerno mora biti resno tudi naše težko delo. »Jugoslovanska strokovna zveza«, »Krekova mladina« in »Delavska zveza za Slovenijo« ni sklicala tega prvega kongresa krščanskih socialistov po sklepu ene same seje, marveč po dolgem stvarnem razmotrivanju. Zato naše delavske organizacije niso udarjale na veliki boben, organizirajoč ta naš prvi kongres, marveč so delovno ljudstvo Slovenije nanj pripravljale mirno, premišljeno in skrajno resno.

Krščanski socialisti se dne 7. junija 1925 v Ljubljani ne bomo zbrali zato, da nudimo užitek meščanski družbi priliko, da napase svoje oči in radovednost, ne zato, da bi morala policija in žandarmerija delati polnoštevilno nadurno službo in ne zato, da bi si pod vihrajočimi zastavami in puhlimi govorancami delali prazno navdušenje. Naš kongres pada v najresnejše zgodovinsko razdobje, zato bodo referati na tem kongresu resni in stvarni. Glavni cilj teh referatov bo, ugotoviti sedanje stanje krivičnega kapitalističnega družabnega reda, brezupno stanje celokupnega delovnega ljudstva, ugotoviti veljavna načela krščanskega socializma v celokupnem javnem življenju in dati krščansko socialnemu delavstvu enotne smernice, da zbere v doglednem času pod zastavo krščanskega socializma celokupno delovno ljudstvo, ki bo nato z organizirano močjo samo po sebi strlo krivični družabni red in ustvarilo pravične razmere.

Italijansko krščansko socialistično delavstvo praznuje letos slovesno 34 letnico znane enciklike velikega papeža Leona XIII. »Rerum Novarum«, ki je povzročila, da se je začelo po vsem svetu gibanje za katoliško demokracijo. Prav je, da tudi Slovenci in posebej še krščanski socialisti nastopimo letos s svojim kongresom, ker se zavedamo, da smo po rajnem dr. Kreku tudi mi zasadili lopato v neobdelano zemljo v smislu načel enciklike Leona XIII.

Ob tem važnem kongresu se nehoté spominjamo na besede pokojnega dr. Antona Mahničja, ki je pred 30 leti jasno napovedal svetovno politično revolucijo in glavno vlogo materialističnega socializma v njej. Veliki mož je že tedaj vedel, da se materializem, bodisi kapitalistični, bodisi socialistični, mora najpoprej izdivjati in pokazati svojo nemoč za obnovitev človeške družbe, nato pa, da bodo prišli časi, ko bo krščansko ljudstvo vstalo po celem svetu, dvignilo zastavo pravice in zmagalo ter vrglo častilce mamona ob tla.

Krščansko socialistično delavstvo se vsega tega dobro zaveda. Zato bo prišlo v Ljubljano v znamenju resnih dni, hrup in parado pa bo prepustilo tistim, ki ne vedo, kaj je življenje, pozivajoč na stvarno delo vse pristaje in prijatelje krščansko-socialnega Preporoda do mozga zmaterijalizirane človeške družbe.

I. kongres krščanskih socialistov.

Le nekaj dni nas loči od dneva, ko se krščanski socialisti in somišljeniki prvič zberemo v Ljubljani na kongres. Ali smo storili vsi svojo dolžnost? Ali smo izvršili povsod priprave, da nas kongres ne najde nepripravljene? Ker bo prihodnja številka »Pravice« že kongresna (to pot prvič povečana) zato podajemo danes še zadnja važna navodila, katera naj se s prejšnjimi v celoti izvedejo kolikor mogoče dosledno.

Kongres se vrši v veliki dvorani hotela »Union«, Miklošičeva cesta pri frančiškanski cerkvi.

Dnevni red kongresa: Dopoldne ob 8. uri sv. maša v cerkvi oo. frančiškanov. Poje šišenski pevski zbor, pomnožen s pevci »Krekove mladine«. Ob 9. uri manifestacijski zbor v »Unionu«. Referati: Naš položaj (dr. A. Gosar); Duhovnik in delavstvo (p. dr. Angelik Tominec); Dijaštvo in delavstvo (Aleš Stanovnik); Kmetko-delavsko vprašanje (France Žužek). Od 12.—2. ure odmor. Popoldne: Ob 2. uri organizacijski zbor v »Unionu«. Referati: Krekova mladina (Ante Kordin); Jugoslovanska strokovna zveza (Ivan Gajšek); Delavska zveza (Jože Gostinčar); Delavsko združništvo (Franc Kremžar); Delavski tisk (Sr. Žumer). Sklepni govor: Na delo! Kongres konča ob 5. uri popoldne. Z ozirom na predvsem važne popoldanske razprave opozarjamo že naprej vse udeležence na točnost in vztrajnost pri popoldanskem zborovanju.

Polovična vožnja. Ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani nam je sporočilo z dopisom dne 19. maja 1925 št. 66.845—VI/25, da dovoljuje polovično vozno ceno udeležencem kongresa v Ljubljani. Popust velja od 6. do 8. junija t. l. Dalje veli v dopisu: Udeleženci kupijo pri vstopnih postajah cele enosmerne, na obratni strani z vlažnim postajnim dnevnim žigom žigosane karte, ki veljajo v zvezi s potrdilom o udeležbi tudi za povratek. Torej izkaznice niso potrebne kot svoječasno za vožnjo do Ljubljane, ampak le za vožnjo nazaj, zato se bodo delile potrjene izkaznice na kongresu. Na željo pa jih pošlje pripravljalni odbor tudi naprej, po naročilu z dopisom, v katerem je natančno navesti naslov in številko, komu in koliko se jih naj pošlje. Da ne bo kakih pomot še enkrat ponavljamo: udeleženci naj, kadar kupijo karto do Ljubljane, opomnijo postajnega uradnika, da se peljajo na kongres in naj zahtevajo žigosanje karte, katere v Ljubljani na postaji ne smejo oddati, ker veljajo za nazaj. Zaupniki naj udeležence o tem dobro pouče.

Shode ali sestanke naj skličejo vse organizacije vsaj 31. t. m. ali 1. junija t. l. na katerih se naj na podlagi poročil, naših okrožnic in dopisov v »Pravici« razloži članstvu namen in velika važnost lepe udeležbe kongresa. Na teh sestankih naj se članstvu pojasni glede polovične vožnje, naznani čas, kdaj naj bodo udeleženci na postaji, pobere naj se dinarski prispevek članov in se še končno raz-

govori o agitaciji za udeležbo zadnji teden.

Binkoštno praznike uporabite za zbiranje prispevkov med našimi prijatelji. Prispevke je prihodnji teden še pred kongresom poslati po položnicah.

Inserate za kongresno številko »Pravice«, ki bi se zbrali še v praznikih, je oddati najkasneje v ponedeljek večer na pošto. Pozneje prepoznano poslani se priobčijo prihodnjič.

Nekaj slik za »Ilustriranega Slovenca« smo prejeli prepoznano. Pridejo polagoma na vrsto ali pa ob priliki mladinskega zbora »Krekove mladine«.

Plakate smo poslali vsem našim organizacijam. V mestih in trgih naj se takoj nalepijo na reklamne prostore, drugod pa na prometna mesta in ob binkoštnih praznikih pred cerkvami in tovarnami.

Vabila smo istotako poslali tudi drugim našim prijateljem. Prosimo vse, da jih gotovo razdele, posebno delavstvu.

Potrdila o udeležbi, ki jih rabijo udeleženci za vožnjo nazaj, se bodo izdajala pred vhodom v unionsko dvorano. Opozarjamo, da vozne karte, s katerimi se bodo vozili udeleženci v Ljubljano, ne bi veljale za nazaj brez tega potrdila.

Vozni red bo s 5. junijem t. l. nekoliko spremenjen. Naj se pravočasno vpraša na postaji o eventualni izpremembi in obvesti vse udeležence. V prihodnji številki objavimo izpremembe za večje postaje.

Udeleženci iz oddaljenih krajev naj se pravočasno informirajo glede zveze, da se odpeljejo z vlakom tako, da bodo zjutraj do 8 v Ljubljani.

Vsi udeleženci se vračajo z vlaki zvečer. Točen odhod vlakov se naznani na kongresu.

Nekaj mrzlih jedil naj vzamejo udeleženci s seboj, da bodo stroški manjši.

Gostilne, kjer se bo dobil poceni obed, objavimo v prihodnji številki ali na kongresu.

Stroški ne bodo preveliki. Ako bi le kdo bil v zadregi naj mu pomorejo tovariši.

Preskrbljeno je, da se bodo udeleženci v času opoldanskega odmora in popoldanskega zborovanja lahko primerno razvedrili.

»Ilustriranega Slovenca« kot priloga »Slovenca« izide na dan kongresa, ki bo vseboval slike iz našega delavskega pokreta. Opozarjamo naše člane in organizacije, da si nabavijo to številko. Dobi se v trafikah in prodajalnih povsod.

Na dan kongresa ima rediteljstvo »Krekova mladina« iz Ljubljane. Pri dohodu jutranjih vlakov bodo Krekovi na kolodvoru z znaki »Krekove mladine«.

Krekovcem!

I. krščansko-socialistični delavski kongres, ki se vrši 7. junija v Ljubljani, je za nas Krekovce posebnega pomena. Velikega pomena zato, ker rabimo za našo delavsko armado vzgojenih sobojevnikov, fantov in mož močnega značaja, da se morejo upreti

vsaki sebičnosti, katerih delo gre da-leč preko meje osebnih koristi in na katerih pošteno delo v delavski organizaciji more delavstvo edino računati. Da se pa naša krščansko-socialistična armada za boj, katerega bo morala bojevati, bolje pripravi, zato je udeležba vsakega posameznega našega člana na I. krščansko-socialističnem kongresu — dolžnost.

Smernice tega kongresa bodo za vsakega našega člana ter za splošno nadaljno delo v naših organizacijah velevažne. Z našo polnoštevilno udeležbo je pa potrebno, da damo pobudo za pošteno in resno delo tudi tovarišem v nasprotnih delavskih organizacijah. Duha praviceželjnosti in delavske zavesti je pa z našo polnoštevilno udeležbo na I. kršč. soc. del. kongresu potrebno pokazati tudi onim, ki pravice delavstva teptajo in po katerih mnenju ima delavec samo pravico do slabo plačanega dela, drugače pa mora biti brezpogojni suženj. Zato je dolžnost vsakega Krekovca, da se kongresa udeleži in da pripomore s svojo močjo, da bo udeležba na kongresu čim lepša.

Osrednji odbor Krekove mladine.

Jugoslovanska strokovna zveza. Celjsko okrožje JSZ.

Celje. V nedeljo, dne 31. t. m. ob 8. zjutraj je važen sestanek vseh naših delavskih organizacij v dvorani pri »Belem volu«. Pridite vsi!

Zveza tovarniškega delavstva.

Za šivilje bivše vojne odečne radionice v Ljubljani. Svoj čas smo že poročali, da je centrala v Zagrebu ukinila oddelek vojne odečne radionice v Ljubljani, od katerega je prejemale okroglo 200 šivilj delo na dom. Z ukinitvijo tega oddelka je zgubilo 200 šivilj svoj kruh, poleg tega pa še šivalne stroje, ki so jih šivilje povečini nabavile na obroke in sicer zato, ker jim je bilo črno na belem zagotovljeno, da bodo stalno prejemale delo. Zveza tovarniškega delavstva se je za te šivilje zavzela ter zaprosila g. poslanca Smodeja, da intervenira pri vojnem ministru, da se oddelek v Ljubljani zopet otvori. Poslanec g. Smodej je ukrenil pri ministru potrebne korake, ki mu je obljubil, da bo delal na to, da se šivilje rešijo iz mizernega položaja.

Kleparji! Redni mesečni članski sestanek se vrši v torek 2. junija ob 6. uri zvečer v konzumni kleti namesto v ponedeljek 1. junija. Tovariši, pridite prav vsi. Poravnajte tudi članarino.

Prevalje. Odbor tukajšnje skupine SZTD je sklenil, da proslavi skupina letos ob koncu meseca junija 30 letnico kršč. soc. delavskega pokreta v mežiški dolini. Zato se je na zadnji seji dne 17. t. m. izvolil pripravljalni odbor, ki si je nadel nalogo vse potrebno urediti, da bomo združeni s sosednjimi skupinami strok. zveze v mežiški dolini na določeni dan, kakor bodo dopuščale raz-

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

mere, primerno proslavili 30 letno delovanje Kršč. del. izobr. društva, iz katerega so se razvile današnja skupina strok. zveze, Prosvetno društvo, potem fantovska in deklška orlovska organizacija. Želeti je, da bi bilo to jubilejno praznovanje obenem tudi dan, ki naj bi poživil idejo krščanskega socializma v našem okraju in utrdil našo organizacijo. Dnevni red in dan proslave se objavi v eni izmed prihodnjih števil »Pravice«. — Pripravljali odbor.

Sestanek steklarjev v Zagorju se je vršil dne 23. t. m., na katerem je poročal zvezni tajnik Lombardo o pomenu kongresa, ki ga sklicujejo kršč. soc. del. organizacije dne 7. junija v Ljubljani. Dalje smo mnogo razpravljali o položaju steklarskega delavstva v Zagorju. Člani so sklenili potom zveze vložiti spomenico na vodstvo tovarne za zboljšanje gmotnega položaja delavstva. Spomenica je bila sprejeta in odposlana na merodajno mesto.

Zveza papirniškega delavstva.

Dev. Mar. Polje. Občni zbor naše skupine, ki se pretečeno nedeljo ni mogel vršiti, ker orožniki radi protestnega shoda Delavske zveze tudi nam niso dovolili zborovati, se vrši v nedeljo, dne 31. t. m. ob 8. uri v društvu z istim dnevnim redom. Vabijo se vsi člani, da se zanesljivo vdeležijo tega občnega zbora. — Predsed.

Podjetje Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, d. d. v Ljubljani, je od svojega letnega prebitka 1924 glasom sklepa občnega zbora, naklonila tudi podpornemu fondu za delavce teh podjetij znesek 120.000 dinarjev, za katerega se mu odbor tega fonda iskreno zahvaljuje.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. Občni zbor Jug. strok. zveze rudarjev se je vršil v nedeljo 24. t. m. Občni zbor je sprejel dalekosežne in za razmah organizacije velevažne sklepe. Več poročamo prihodnjici.

Trbovlje. Skupina Strokovne zveze rudarjev v Trbovljah si je zadnji čas ustanovila »Podporni bolezenski fond«. S tem je zajamčena članom naše skupine važna podporna ustanova, iz katere bo član prejemal podporo v svoji bolezni. Vsak član dobro ve, da je v Trbovljah nezdravo podnebje in da smo rudarji vsled raznih epidemij vedno v bolezenski nevarnosti. Ravno tako se tu in tam pri svojem nevarnem delu nesrečam vedno ne izognemo. Vsled nizke plače smo vedno primorani poleg prispevkov »Bratovske skladnice« iskati še kako drugo pomoč, da se preživimo za časa svoje bolezni. V ta namen smo ustanovili imenovani podporni fond, iz katerega naj bi dobival vsak njegov član podporo v slučaju kake nezgode

ali bolezni. Prispevki znašajo mesečno 2 Din. Vabimo vse tovariše, da pristopijo k temu podpornemu fondu. Vse informacije o »Podporno-bolezenskem fondu« se dobijo v tajništvu skupine.

Velenje. V nedeljo 17. maja 1925, se je vršil občni zbor Jugoslovanske Strokovne Zveze rudarjev in politične organizacije Delavske Zveze, na katerem so se razpravljale važne gospodarske zadeve našega premogovnika, ker na razna posredovanja je dobila dosedaj organizacija še jako žalostne odgovore. Zveza rudarjev se je vrgla z vso vneto zadnji čas od meseca marca na delo, da reši krizo našega premogovnika. Dosegla je dosedaj odpravo lomljenih tarifov na progi Dravograd—Celje, ostane le še tarif iz Dravograda v Mežiško dolino, ki ga bo tudi treba v kratkem odpraviti. Drugi uspeh je odprava 2% davka vsem delavcem, ki spadajo pod rudarski zakon, ki plačujejo v bratovsko skladnico. Dobila je namreč rudarska uprava ukaz, da se mora davek odtegniti od plače, da zakon namreč ne govori dovolj jasno o državnih podjetjih, kakor da bi pač rudarji v državnih premogovnikih ne bili državni delavci ampak privatni, ker ne dobivajo naravnost od države plačo, ampak le od prodanega premoga. Torej premog je državna last, a delavec, ki koplje ta premog, naj bi ne bil državni, tako si je zamislila finančna delegacija ta zakon ter hotela prisiliti krivično obdavčenje rudarjev. Ali že nimamo dovolj davka na draginji, na stanovanjskih dokladah, ki so jih nam ukinili, na odtrganem deputatnem premogu, da ga dobivamo manj, nato so se nam odtrgale za ožene delavce osebne draginjske doklade, skrčil se je zaslužek na tem, ko praznujemo vsak teden 1 do 2 dni, mesečno po 6 dni. Veliko delavcev nima stanovanj in ga morajo drago plačevati: po 300 do 400 kron na mesec, a ga še dobiti ni. Ali ni dovolj s tem obdavčeno ubogo delavstvo? Če se vse računa, nima danes delavec niti 10% preostalega zaslužka za sebe in svojo družino, drugo pa gre v velike malhe našega oderuškega kapitalizma. Vrgla se je organizacija na delo glede odjemalcev premoga in je došlo že nekaj odgovorov. Ti odgovori so taki, da se človeku kar gabi, ko vidi, kje tičijo vzroki krize. Toda ne obupati. Mi bomo šli z delom naprej. Treba bo pač dolge in vztrajne borbe, preden se bo kaj doseglo. V bodoče bo organizacija posredovala pri borzi dela v Mariboru, pri Delavski zbornici v Ljubljani, pri velikem županu v Mariboru, nato pri ministrstvu za šume in rube in v Sarajevu itd. Stalo bo to mnogo denarja, truda in časa, zato je pa vse to brez močne strokovne organizacije nemogoče izvesti. Pozivljamo vse naše člane in tudi pred-

vsem odbornike, da razvijejo naše delo med zavednim in manj zavednim delavstvom, da nas bo čim več. Naj izgine tisti izgovor: »Bom pa potem pristopil, če bom videl, da se bo kaj ukrenilo.« Treba je, da vsi delamo in potem skupno uživamo sad svojega dela, pa ne da bi delal samo eden, dva ali trije, sto bi se jih pa potem vsedlo k pogrjnjeni mizi. Takih delavcev nas Bog varuj v naših vrstah. Nato se je konstituiral novi odbor. Odbornike opozarjamo, da bo vsak zvesto in neustrašeno izvrševal svoje dolžnosti. Odbor je sledeči: Jelen Boltezar, predsednik; Jernej Brezlan, podpredsednik; Oštir Rudolf, tajnik; Zajc Zdravko, blagajnik; Špital Valentin, blag. namestnik; Janežič Egidij in Albreht Boltezar v nadzorstvo. Zastopniki za občino Št. Janž: Očakar Bernard in Ramšak Jakob; za Št. Ilj: Cvikel Martin; za okolico Šoštanj: Fece Martin; za Bevče: Borovnik Franc. V razsodišču so: Zajc Vekoslav in Očakar Bernard, po potrebi se pooblastita še dva člana s posebnim pooblastilom ali z izvolitvijo pri odborovi seji. Vse pritožbe, če bi nastal kak spor, je treba predložiti osebno ali pismeno na razsodišče, o čemur razpravlja v posebni seji dotični odbor.

Državni cestarji.

Celje. Skupina je imela na praznik 21. t. m. svoj redni občni zbor. Izvolil se je nov odbor in zastopstvo. Ker so vodstvo prevzeli resni možje, bo skupina gotovo lepo delovala.

Gradbena direkcija nam na našo zadnjo spomenico glede dopusta in 8 urnega dela še ni odgovorila.

Poslanec Jug. kluba g. Serbec se je v parlamentu zavzel za kredite za naše ceste v Sloveniji, za kar ga je »Jutro« napadlo.

V vednost. Ker je tajnik zaposlen do 7. junija s pripravljanim delom za naš kongres, naj skupine s težjimi zadevami ta čas počakajo. Po kongresu se vse izvrši in reši.

Društvo slovenskih organistov.

Iz odbora. Kakor smo izvedeli, je že dolgo časa težko bolan naš tovariš in neumoren organizator Franc Klančnik, organist v Šmartnem ob Paki. Bolezen pa se mu je baje že izboljšala. Sedaj se zdravi v zdravilišču v Laškem. Upamo, da bo v kratkem ozdravel in lahko zopet začel delovati za našo organizacijo.

V »Pravici« se je vendar oglašil en naš tovariš iz Kranjske in opisal položaj organistov v leskovski dekaniji. Kakor razvidimo, ni položaj organistov na Kranjskem nič boljši, kot pri nas in bi torej tudi zanje bilo nujno potrebno, da bi se nekoliko zganili. Naj bi še poročal kakšen tovariš iz drugih krajev Kranjske. Tudi iz lavantinske škofije bi se naj v vsaki

dekaniji opisal položaj organistov. Mislim, da je vendar v vsaki dekaniji eden toliko zmožen, da bi to storil. Torej na delo!

Prometna zveza.

Železniški zdravniki in člani bolniškega fonda. Večkrat se pritožujejo člani bolniškega fonda dir. drž. žel. v Ljubljani, da nekateri žel. zdravniki napram njim pri ordinacijah surovo postopajo, ali pa zdravniško pomoč malomarno vrše. Brez da bi železniški zdravnik bolnika skrbno pregledal, zapisuje zdravila, od katerih bolnik nima nobenih koristi ter ima bolniški fond samo tozadevne nepotrebne izdatke. Na zahtevo bolnega člana bol. fonda, da naj mu žel. zdravnik njegovi bolezni primerna zdravila napiše, je navadno odgovor, da dragih zdravil Uprava bolniškega fonda ne plača. Glede obiskovanja od strani žel. zdravnikov bolnih članov bolniškega fonda na domu, pa rajše molčimo. Navadno se ti gospodje izgovarjajo, da za tako majhno plačo kot jo od bolniškega fonda prejema, ne morejo bolnikov na domu obiskovati. Tako je član bolniškega fonda kljub visokim prispevkom, ki jih v ta zavod plačuje, primoran, da se pri svoji mali plači poslužuje dragih privatnih zdravnikov ali pa mora čakati, da brez zdravniške pomoči preje umre. Na vse zgoraj omenjene nedostatke opozarjamo naše člane na sledeče: Po pogodbi, na podlagi katere je Uprava bolniškega fonda železniške zdravnike sprejela v službo, so oni dolžni, da kot v privatnem, tudi v zdravljenju članov bol. fonda postopajo popolnoma korektno ter bolnikom zapisujejo toliko in takih zdravil, kakršne in kolikor je za dotičnega bolnika potrebnih. Izgovor, da vsled premale plače, katero prejema žel. zdravnik od Uprave bol. fonda, ne more obiskovati bolnikov na domu, je neutemeljen ter je na podlagi pogodbe bolnike, ki vsled težke bolezni sami ne morejo do zdravnika, dolžan na domu obiskati. Nadalje omenjamo še sledeče: Kakor zdravnik od bolniškega člana, tako tudi bolniški član od strani žel. zdravnika ni dolžan dopustiti si kakoršnihkoli šikan. Glede eventualnih krivic, ki bi se od strani žel. zdravnikov ali Uprave bolniškega fonda vršile, prosimo, da nas o resničnosti nedostatkov obvestite z dopisom na uradništvo »Pravice«, Stari trg št. 2/I. v Ljubljani.

Poziv sedanjega prometnega ministra. Izšla je okrožnica, v kateri med drugim prometni minister pozivlje železniške uslužbence k točnosti v izvrševanju službe. Uslužbencem, ki vestno in točno vrše, obljublja nagrade, v nasprotnem slučaju pa strogo postopanje napram njim. Uslužbenci državne železnice vzamemo ta mini-

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

Franc Herwig:

Father Big-Beck.

(Nadaljevanje.)

njihov Bog bo gotovo še strožje gledal telesno barvo. Puhač je umolknil; Bernard je pa dejal, poglavar je res prav storil, ko je napravil razliko, toda Bog je po njegovem namesto večji, manjši kakor ljudje. Bog ne gleda na barvo rok, ki mu prinašajo žrtveni dar, tudi Indijanec more postati duhovnik. »Tudi jaz?« je vprašal Puhač. »Tudi ti,« je vzkliknil Bernard in je podal mladeniču roko.

In tako je v naslednjem času doživela kapelica s preprostim lesenim križem, da je učil v njej Bernard osnove latinskega jezika, in v tem ko je Puhač željno ponavljal besede, so čepeli resnobno in radovedno njegovi plemenski tovariši naokoli in so prisluškovali. Gibali so se bolj dostojanstveno, ponos, da bo izšel iz njihovega plemena duhovnik, se je odražal tudi v njihovem značaju, in neopaženo so se dvignili visoko nad one črnonožce, kakoršni so bili še pred dvema leti. Seveda se je zbudil v očetu Bernardu apostoski duh mnogo preživo, kakor da bi se ne spominjal vsako uro na neznane ravnine na zapadu, in kakor hitro je dopuščal letni čas, je zajahal svojega črnorepega rjavca in obiskal svoje verske občine. Stara poznanstva so vodila do novih; tuintam po deželi je prebival kak

veren človek, in on je pokoren svojemu poslanstvu krožil po pokrajinah ob Lososovi reki kakor tudi ob pogorju Bitter-Root, na jugu je dospel do ogromnih vodopadov reke Shoshome, in ob reki navzgorje prišel več sto milj tja do roba soteske »sedmih vragov« in je s trepetajočimi koleni in sklenjenimi rokami občutil vsemoč božjega stvarjenja. In svojih potovanj ni omejil samo na pokrajine Idaho; tja v sosedni Oregou, da, notri do Washingtona ga je nesel njegov konj, in povsod je v presledkih treh, štirih dni, našel katoliško dušo, in ako to ne, vendar krščansko dušo sploh, ki je v ginjenosti in spoštovanju poslušala sveže in dobre besede iz ust zagorelega duhovnika. Z leti je rastle njegovo delovanje; vedel je, da ga pričakujejo ljudje naokoli na ozemlju, ki je bilo večje kakor vsa Nemčija. Farmarji, ki so se borili z žilavo vstrajnostjo s skopo zemljo za kruh in so bili odrezani od vsake človeške skupnosti, so čutili v Bernardu svojega prijatelja; spoznali so njega in njegovega konja že na neverjetne daljave, in novica: »Father Bernard pride,« je šla milje daleč pred njim. Pozneje niso rekli več »Father Bernard,« temveč so dobri mladi v občudovanju in zaupljivosti obenem iznašli za njega novo ime; ker si je namreč sam večkrat prideval ime »Beksec,« kar pomeni še enkratno pomanjševalnico imena Benacek, in ker je Amerikanec te misli, da je nerodno izgovarjati dva zloga, je naredil iz »Beksea«

»Beck«, in da bi ga tudi v izrazu jasno počastili, so ga imenovali (mogoče tudi zaradi njegove telesne dolžine, kar pa ni gotovo) »veliki Beck« ali »Big-Beck«. In »Father Big-Beck« je zaslovel od Skalnatega gorovja do Tihega oceana in od Slanih jezer tja do gor do Britske Kolumbije.

Ni prinašal samo večnosti, prinašal je tudi zemeljsko življenje: potem ko je dal hvalo Bogu, je hvalil ovčerejo, in kar se je začelo pri črnonogih Indijancih v tako majhni meri, se je razširilo preko vsega teritorija Idaho, in one z malim zadovoljne ovčje črede, ki so po spretnih križanjih tvorile posebno, podnebju primerno vrsto, so izpodrinile prav kmalu govedo, ki je zahtevalo večje nege in bilo občutljivejše. Umetno namakanje, ki je bilo potrebno deželi, kjer je padal dež samo poredkoma, gotovo ni Bernardova iznajdba, toda on je širil to iznajdbo; pogosto se je dogajalo, da so naselniki, ki jih je poslala semkaj vlada, stali pred to zemljo nevedni in slednjič obupani, ker se jim je zdelo poljsko delo tam popolnoma brezuspešno. Tu torej jim je pokazal Bernard, kako se dá s pomočjo zajemalnih koles, ki so jih gonile mule, po dolgih žlebeh in plitkih kanalih iz rek in potokov sem napeljati poživiljajoča hrana, in po nekaj letih je valovila tam, kjer je prej raste samo shagebrush, bivolska trava in trnje, pšenica na nedoglednih njivah. »Father Big-Beck pride,« naučeni otroci so zagnali ta krik in tedaj se je

strov poziv na znanje ter pripomnimo sledeče; zahvaljujemo se g. ministru za promet za poziv k vestnemu službovanju ter v ta namen obljubljeni nagrade. Pozivati nas na vestno službovanje ni potrebno. Ako bi železničarji delovanje in vršenje dolžnosti dosedanjih ministrov in visokih uradnikov pri personalnih in finančnih oddelkih direktij drž. žel. napram uslužbencem posnemali, potem bi se služba ne samo malomarno vršila, temveč bi se že davno na železnici vse ustavilo. Kakor se raznim načelnikom in kontrolorjem naroča, da uslužbenec in njih službo strogo nadzirajo, tako skrbno naročamo žel. uslužbenci g. prometnemu ministru, da posveti vso pozornost tam, kjer se razlika plač po novem zakonu prevedenemu žel. osobju ter druga izplačila namenoma zavlačujejo in kjer v izvrševanju dolžnosti napram državi in uslužbencem vlada največja — gnuloba.

Delavska zveza.

Zabukovca. V nedeljo dne 24. maja se je vršil občni zbor Delavske zveze. Izvolil se je nov odbor: Predsednik Turnšek Franc, blagajničar in tajnik Uranjek Jakob, zaupnika Poteko Andrej in Okorn Ivan. Vse člane vabi na smotreno delo za razvoj naše Delavske zveze odbor D. Z. v Grižah. Na veselo svidenje dne 7. junija na kongresu v Ljubljani.

Jug. kat. akad. društvo »Borba«.

V soboto 23. maja 1925 je društvo »Borba« priredilo svojo akademijo. Društvo se je hotelo s to prireditvijo predstaviti javnosti, povedati misli, ki jo vodijo pri njenem notranjem delu, in glavno, navezati stike z onimi organizacijami, ki jih družijo ista osnovna misel. Zakaj tako je danes med našimi društvi: vsako je vključeno v svoj ozki krog, ločeno od drugih in živi svoje lastno življenje. Od tod pride, da ni enotnega toka v našem pokretu in ne one živahnosti, ki bi bila, ko bi vsi mladi ljudje, ki enako mislijo, brez ozira na to, v katero skupino se družabno prištevajo, živeli v medsebojnem stiku, izmenjavali svoje misli in tako izzorili v sebi enoten načrt za delo. Čas bi že bil, da pade ona navidez-stena, ki je dosedaj ločila našega akademika od mladega delavca bodisi katerekoli stroke. Jasno pa je tudi, da ne gre z nasilnim izpreminjanjem dosedanjega razmerja. Zakaj vsak preokret, ki se izvrši, mora biti dobojevan v vsakem posameznem, če naj v resnici obrodi sad in popravi grehe preteklosti.

Društvo »Borba« je s svojo akademijo poizkusilo prvi korak v to smer. Upajmo in prepričani smo, da bo vedno bolj izginjala ona stena in bo tako prišlo do medsebojnega življenja vseh onih, ki žive in delajo za isto načelo.

Dopisi.

Jesenice. Na binkoštni pondeljek se vrši v Kat. del. domu na Savi ob 8 zvečer igra v 3 dejanjih »Tri sestre«. Ker je igra delo našega dr. Kreka, se vabite za poset te igre vsi, ki čutate današnjo razruvanost na socialnem polju, zlasti za to, ker je igra namenjena za delavsko korist.

Iz Zagorja ob Savi. Navdušenje za g. ministra za rude in šume je pri nas velikansko. Kamor prideš, povsod slišiš njegovo slavno ime. Odkar plačujejo rudarji 2% davek od zasluzka, jim je postal posebno priljubljen. Želijo le novih volitev, da bi mu svojo naklonjenost dejansko pokazali. Ne da se več tajiti, da je padel vpliv demokratske stranke v revirjih na ničlo. Delavstvo noče o teh laži-bankirjih nič slišati. Oni, katere je goljufal Žerjavov rudarski pravilnik, da so sledili njegovi škodljivi in zgreše-

ni politiki, izstopajo iz stranke. Žerjavova frakcija bo skoro očiščena, delavstvo je izpregledalo. G. minister se zaman izvija in brani s svojim staram orožjem, demagogijo. Noben ne nasede več. Trditi, da je zakrivila to plačevanje Davidović-Koroščeva vlada, se pravi naravnost lagati. Če bi pa to res storila, naj bi sedanja, ki je nadvse človekoljubna, takšne nesmišelnostne davščine uknila. Nikoli še ni bilo življenje delavstva tako na niti kakor sedaj. Njegov obstoj je v resni nevarnosti. Breme, katero se mu je nprtilo, bo ubilo v njegovi duši veselje do dela in vsako spoštovanje do avtoritete. Da takšno stanje ni priporočljivo, bo res, kajti škodljivo je posameznim družinam in tudi temeljem države. Gospod Žerjav, rudarji vam voščijo vse najbolje! Kadar jih boste zopet rabili se oglasite!

Dev. Mar. v Polju. Vodja Dev. M. Poljskih komunistov je imel ob razpustu obč. odbora mnogo opraviti. Vsakemu otroku ali ženi, ki jih je na cesti ustavil, je rekel, ali veš kaj je novega. Padli so ta črni, Kukovca je zletel. Neka ženska mu nato odgovori. Ali sem te kaj vprašala? Druga zopet: No, zdaj boš vsaj brez skrbi ob nedeljah delal (on namreč dosledno vsako nedeljo dela doma, ob tej priliki je betoniral ograjo). Baj je sedaj ogorčen, ako mu pravijo komunist. Sliši se pa, da so ga komunisti že sami izbacili iz svojih proletarskih vrst. — Dne 23. t. m. pa je naš »novi demokrat« imel revizijo. Trije orožniki in detektiv so imeli eno uro opravka pri njem in so prav po komunistovsko delili. To in to, pa še to je žigosano z (državotvornim) ne državnim štampelnom, več drugih reči pa, ki jih niso mogli vzeti, so si pa zapisali gospodje ter odšli s plenom. Ljudje pa pravijo: »Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade«. Mi pa pravimo: Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce.

D. M. v Polju. Protestni shod proti razpustu občinskega odbora, kateri bi se imel vršiti pretečeno nedeljo 24. t. m., je okrajno glavarstvo prepovedalo radi javnega miru in reda. Prepoved je prišla v soboto, ter se ni moglo vse volivce obvestiti, zato je prišlo na shod še veliko ljudi. Poslana pa je bila tudi četa orožnikov, katerih 5 je okupiralo vhod v društvene prostore, dva na cesti, dva v bližini občinske pisarne. Sicer bodo pa volivci informirani o dejanskem stanju.

Še enkrat 2% davek.

Člen 56. zakona o dvanajstih je opravičeno in samoumevno povzročil veliko ogorčenje med našim delavstvom. Saj pa je tudi ta člen nadvse reakcionaren in nesocialen. Kajti po tem zakonu bodo predvsem krivično obdavčeni ravno tisti, ki že dosedaj niso zmogli svojih bremen vsled indirektnih davkov, katere plačujejo enako z največjim bogatašem. Kakor je znano, je bil ta zakon o proračunskih dvanajstih sprejet proti najenergičnejšemu protestu poslancev opozicije. Da se naše delavstvo zaveda krivice in važnosti, da tudi ono povsod dvigne svoj mogočni glas, so pokazali številni protestni shodi krščansko socialnega delavstva. Na teh protestnih shodih so se sprejele razne resolucije, ki dovolj jasno pričajo, kako živo se danes delavstvo zaveda svojega položaja in kako je pripravljeno braniti svoje pravice do končne zmage. Resolucije, katere je prejela Jugoslovanska strokovna zveza, so bile takoj odposlane Jugoslovanskemu klubu v Belgrad s prošnjo, da se oddajo na merodajno mesto s posebnim naročilom in opombo ministru financ, da resolucije gotovo upošteva in uveljavi želje, izražene v teh resolucijah, to je: da se s pravilnikom, s katerim se naj določi pobiranje tega davka, določi primerni minimum, in sicer najmanj na 20.000 Din.

Ker nam je nemogoče vsled malega prostora objaviti vseh resolucij,

hočemo samo napraviti izvleček iz resolucije skupine viničarjev Svetinje, ki dovolj jasno govori o zavednosti naših viničarjev in o tem, kako hudo bo prizadel ta davek ravno viničarja in kmetskega delavca.

V uvodu govori resolucija o členu 56 zakona o proračunskih dvanajstih ter nesocialnosti in reakcionarnosti tega zakona z ozirom na viničarje in kmetsko delavstvo. Dalje se vprašuje gospoda finančnega ministra:

1. Ali hočete vzeti na znanje, da dela naš viničar delavec dnevno za zaslužek 5—10 Din in to le ob gotovih letnih časih in ob ugodnem vremenu.

2. Ali hočete gospod minister preračunati, kako more viničarski delavec v tej dragini in ob tej sramotno nizki dnevni plači preživeti sebe ter 5 do 7 otrok in še zraven onemogle stariše.

3. Ali hočete vzeti na znanje, kot je razvidno iz gornjih dveh točk, da hodi naš delavec okrog bos in nag, brez kruha in potrebne zadostne hrane ter je ogorčen radi tega novega davka, katerega ne more pod nobenim pogojem plačati.

4. Ali Vam je znano gospod minister, da že itak vse naše finančne moči uporabljamo edinole za samo plačevanje najnujnejših življenskih potrebčin, s čimer plačamo indirektno davke mi ubogi sestrani delavci enako milijonarjem.

5. Ali hočete g. minister iz stališča socialnega čustvovanja do najšibkejšega, a vendar do sočloveka, ukiniti ta 2% davek na ročne delavce, ki ne spadajo pod eksistenčni minimum, za katerega naj se določi vsota najmanj 20.000 Din letnega zaslužka.

Približno vsebinsko se glasijo tudi druge resolucije naših viničarjev, kmetskih delavcev, tovarniškega delavstva, rudarjev itd.

Jugoslovanska strokovna zveza je obenem naročila tudi Jugoslovanskemu klubu, da se pošlje Jugosl. strok. zvezi vedno pravočasno vsak zakonski predlog vlade, ki količkar zadeva delavstvo, da bomo, tako že v naprej pripravljene na nameravane krivice vlade, lahko podvzeli vsakokrat potrebno akcijo med našim delavstvom, predno bi prišel v parlament še kak podoben reakcionaren zakon v veljavo, kakor je ta o dvanajstih.

Tedenske vesti.

Prijatelje in sotrudnike »Pravice« prosimo, da nam potrebno gradivo za kongresno številko takoj dološljejo. Mala strokovna naznanila in objave sprejema uredništvo še binkoštni torek, vse drugo gradivo naj bo izročeno uredništvu še pred prazniki, da bo mogla številka pravočasno iziti. — Uredništvo.

S slovenskimi romarji v Rim je odšel narodni poslanec dr. Josip Hohnjec kot zastopnik Jugoslovanskega kluba.

Najdena utopljenka. Dva šolska učenca sta opazila v Ljubljani v Popovičevem bajerju utopljeno žensko. V utopljenki so spoznali vdovo Josipino Gorenc, katero so že več kot en teden pogrešali.

Prve rdeče jagode so bile na ljubljanskem trgu naprodaj 25. maja. Liter jagod je veljal 25 Din. Kot novost so bile na trgu tudi domače kumare in sicer po 30 Din kilogram.

Justifikacija v Ljubljani. 26. maja, zjutraj ob šestih, so v Ljubljani obesili na dvorišču justične palače Simona Nagliča, posestnika iz Sp. Brnika pri Cerkljah na Gorenjskem. Lansko leto v decembru je bil Naglič obsojen pred ljubljansko poroto na smrt na vešalih, ker je ustrelil svojo ženo.

Samomori. V Sp. Šiški pri Ljubljani se je v baraki bivše milarne obesila omožena žena Marija Mežek. Ženo so pravočasno rešili in so jo odpeljali v bolnico. — Na ljubljanskem polju se je obesil na nekem kozolcu France Bizjak, strojnik v tovarni na Fužinah pri Jesenicah. Mož je potegnil iz ko-

zolca en tram in se je obesil nanj z žepnim robcem. Dobili so ga že mrtvega. Pri čevljarskem mostu v Ljubljani je skočila v Ljubljano Fanika Bezeg iz Brezovice. Nezavestno so potegnili na suho. Z umetnim dihanjem so jo kmalu spravili zopet k zavesti in z rešilnim vozom prepeljali v splošno bolnico.

Porotna zasedanja. Poletno zasedanje ljubljanske porote se začne dne 2. junija, mariborske 15. junija.

Izvršitev smrtne obsodbe v Celju. V soboto, 23. maja, ob 6 zjutraj so obesili na dvorišču okrožnega sodišča v Celju 24 letnega Franca Podleska, ki je bil pri celjski porotni obravnavi dne 2. marca 1925 obsojen na smrt na vešalih radi roparskega umora, ki ga je izvršil 17. oktobra 1924. Umoril in oropal je Ano Klakočar v Vojskem pri Brežicah.

Po nedolžnem v zaporu. V celjske zapore je bil odveden iz Trbovelj 17 letni rudar Ivan Jesih, ker je bil osumljen hudodelstva po čl. 1. zakona o zaščiti države. Po 14 dnevem zaporu je bil izpuščen kot popolnoma nedolžen.

Preprečena železniška nesreča. — Preteklo soboto so napravile skoro vse mariborske srednje in meščanske šole majniški izlet. Zvečer so se izletniki zopet vračali domov. Pri tem bi se pa kmalu pripetila velika nesreča. Vlak, ki vozi popoldne iz Zagreba in pride v Maribor ob tričetrt na 11. zvečer, je bil nabit poln. Med Poljčanami in Slov. Bistrice pa je počil kotel pri stroju. Krop je oparil strojevodjo, ki pa je, preden se je onesvestil, ustavil vlak in tako preprečil težko nesrečo, ker je ravno tamkaj precej hud klanec. Na pomoč je prišla druga lokomotiva in vlak je privozil v Maribor s poldrugourno zamudo. Strojvodja je v strašnih bolečinah umrl v bolnici.

Velik požar. Na Pragerskem je pričelo goret 22. maja ob 3. zjutraj nasproti kolodvoru pri posestniku in trgovcu s senom in slamo Francu Gerzelju. Požar je uničil imenovane enajst vagonov krme, dve skladišči, tri stiskalnice za seno, tri vprežne vozove in ene sani. Došli gasilci so šele tekom dopoldneva mogli omejiti ogenj. Škoda je ogromna. Rešili so hišo, gostilno in pisarniške prostore.

Smrtna nesreča. Z motornim kolesom sta dva potnika povozila v Brestenici pri Mariboru 77 letnega viničarja Franca Karla, ki je kmalu po nesreči umrl. Potnika sta bila tudi težko poškodovana in so ju z rešilnim avtom prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Strelna je udarila v zvonik v Št. Janžu na Vinski gori pri Velenju v nedeljo 17. maja med popoldansko službo božjo. Vsled silnega poka prestrašeni ljudje so drveli iz cerkve in poškodovali več otrok. Ob zvoniku sedečega kmeta je strelna na mestu ubila. Da ni bilo vsled nastalega beganja in gneče pri vratih še več nesreč, se je zahvaliti le veliki prisotnosti duha g. župnika.

Pretresljiva nesreča. Na Uncu pri Rakeku je zemlja podsula 27 letnega delavca Franca Turka, ko je delal v vinogradu pod gričem. Navzoč je bil samo njegov 3 letni sinček, ki so ga našli, ko je ves v solzah klical očeta in z ročicami odkopal zemljo. Ljudje, ki so prihili na pomoč, so našli Turka vsega strtega in že mrtvega. Ko je žena zvedela za nesrečo, je zblaznela in so jo odpeljali v norišnico.

Cerkev pogorela. V Planini nad Zg. Tuhinjem je 15. maja pogorela cerkev sv. Vida. Ostrešje in zvonikova streha je popolnoma uničena. Zvonovi so popadali pod zvonik, a stopili in pobili se niso. Zažgali so lahkomišelnosti pastirji, ki so poleg cerkve zakurili in nosili žerjavico na streho.

Dar hrvatskih katoličanov svetemu očetu. Povodom tisočletnice hrvatskega kraljestva in jubilejnega romanja v Rim podarilo Hrvatje sv. očetu dragocen kelih.

Usmrčenje v Zagrebu. 19. maja so v Zagrebu ustrelili podnared. Avgusta Rumpla, ki je bil pred letom dni umoril in oropal svojega prijatelja trgovca Kelkovića in bil zato pred vojaškim sodiščem obsojen na smrt.

Arretirana ponarejevalka tisočakov. Na svojem stanovanju v Pančevu je ponarejevala ruska begunka Anka Kretendić tisočdinarske bankovce. Pri preiskavi so našli v stanovanju stroj in druge priprave za ponarejanje. Anko Kretendić so zaprli.

Najstarejši srbski slikar umrl. V Beogradu je umrl Steva Todorovič, najstarejši srbski slikar, ki je dosegel starost 93 let.

Visoka starost. V slavonskem selu Privlaka je umrla vdova Pavla Borovac v starosti 104 let.

Krekova mladina.

Iz centrale: Vsem podružnicam sporočamo sledeče: Krekova mladina ne bo imela posebnih izkaznic za kongres, ampak imamo enotne, katere bo izdal Pripravljalni odbor za I. kršćanski socijalistični kongres. Ob enem sporočamo, da agitirate za dobro udeležbo na kongres. Vsi Krekovi se slikamo sigurno ob priliki kongresa. Vse natančneje še sporočimo. Podružnicam sporočamo tudi sledeče: Na vse dopise in pošiljatve od centrale naj se točno in redno odgovarja. — Krekova mladina v Ljubljani: Na binkoštni ponedeljek napravi tukajšnja podružnica skupni izlet z okoliškimi podružnicami v Kamnico pri Sv. Heleni. Zbirališče pred glavnim kolodvorom ob 14. uri popoldne; peljemo se do postaje Laze, z brodom čez Savo, potem peš v Kamnico. Na svidenje!

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova priredi na binkoštni ponedeljek skupno s člani ljubljanske in zaloške podružnice izlet v naravo. Odhod Ljubljancanov iz Ljubljane gl. kol. ob 2.15. V Zalogu se jim potem priključijo Založci in Sneberci ter se odpeljejo skupno do Laz in od tam čez Savo v prijazno Kamnico k gostilničarju g. Ivanu Zupančiču. Odhod domov po dogovoru s prvimi ali drugim vlakom, kateri pripelje ob 9.45 v Ljubljano. V slučaju slabega vremena se izlet preloži na nedoločen čas. Člani podružnic in prijatelji mlade organizacije, udeležite se izleta v čim večjem številu!

Grize. Tukaj priredi v nedeljo 31. t. m. ob pol 4. popoldne Krekova mladina Celje igro »Babilon« v društveni dvorani. Vabljeni prijatelji od blizu in daleč.

Socialni vestnik.

Socialna politika na Angleškem. Spodnja zbornica je z 227 proti 112 glasovom sklenila, da se država opoblasti, da prispeva 4 milijone funtov sterlingov za vdove in za starostno preskrbo.

Gospodarstvo.

Konkurzi v Sloveniji. V prvih štirih mesecih letošnjega leta je bilo v Sloveniji razglašanih 29 konkurzov. Lansko leto je bilo v istem času v Sloveniji razglašanih samo 9 konkurzov.

Produkcija premoga v Sloveniji. V prvih treh mesecih letos je znašala produkcija premoga v Sloveniji 515 tisoč 195 ton. Število zaposlenega delavstva je bilo v januarju povprečno 12.705, v februarju 13.068 in v marcu 12.892.

Dohodki pošte v naši državi. Lansko leto so znašali dohodki poštne uprave 241.812.000 Din in dohodki telefona 61.115.447 Din.

Produkcija sladkorja na Poljskem. V kampanji 1924-25 so izdelale poljske sladkorne tovarne 439.000 ton sladkorja. Poljska je izvozila 180.000 ton.

Uvedba zlate valute. Zlato valuto nameravajo v najkrajšem času uvesti Argentinija, Nova Zelandija, Južna Afrika in Finska.

Delavska zakonodaja.

(Nadaljevanje.)

§ 115.

V podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposlenih več nego 10 nameščencev, smejo tako delavci kakor tudi nameščenci voliti svoje posebne zaupnike, ki opravljajo svoje posle posebe, one posle, ki se tičejo delavcev in nameščencev, pa skupno po poslovniku.

V podjetjih, ki volijo skupno tri ali več poverjenikov, morajo izvoliti enega poverjenika nameščenci.

§ 116.

Zaupniki izdelajo poslovnik za svoje delovanje na podstavi poslovnika, ki ga izda ministrstvo za socialno politiko.

Delavski zaupniki morajo koncem vsakega leta pristojni inspekciji dela predložiti pismeno poročilo o svojem delovanju.

§ 117.

Delavski zaupniki ne dobivajo za svoje delo nobene plače ali nagrade.

Svojo dolžnost opravljajo, kadarkoli je to mogoče, izvan določenega delovnega časa.

Kolikor pa se mora njih delovanje po naravi njim odrejenega področja vršiti ob delovnem času, ne smejo delodajalci časa, prebitega v prednjem delovanju, smatrati za čas, ki bi ga delavski zaupniki prebili izvan podjetja, in torej tudi ne smejo zaradi tega ničesar odtežati od njih mezd. Pri delavskih zaupnikih, ki se plačujejo od kosa, jim morajo lastniki podjetja čas, ki ga prebijejo v prednji dolžnosti, dokler traja delovni čas v podjetju, vračunati kot efektivno delo v podjetju ter ga jim nagraditi v razmerju njih povprečnega normalnega zaslužka.

§ 118.

O sporih, ki nastajajo med samimi delavci podjetja ali med delavci in njih delodajalci in v zvezi s poslovanjem zaupnikov, odločajo pristojne inspekcije dela, odnosno ministrstvo za socialno politiko.

§ 119.

Delodajalci ne smejo odpuščati niti preganjati delavskih zaupnikov zaradi pravilnega izvrševanja njih dolžnosti po odredbah tega zakona.

Zakon o zaščiti delavcev določa za vso državo SHS državne borze dela ali kakor navadno pravimo posredovalnice za delo.

Zakon določa: Da se pravilno uredi delovni trg vseh vrst delavcev brez razlike spola, se ustanovljajo v kraljevini SHS državne borze dela, in sicer:

1. osrednja borza dela za vso kraljevino s sedežem v Beogradu;
2. krajevne borze dela v vseh gospodarsko krepkeje razvitih krajih na prednjem ozemlju.

Do sedaj imamo v Sloveniji še prav malo krajevnih borz dela, tako, da v mnogih industrijskih krajih delavstvo ne ve, kam bi se obrnilo v času brezposelnosti.

Znano pa je, da niti že obstoječe borze dela nimajo zadostnih sredstev, da bi uspešno in po zakonu vršile svoje naloge.

Namen borzam dela je ta-le:

1. Delujejo na to, da se organizira domači delavni trg, t. j., da zbere statistiko o posameznih strokah in kvalifikaciji domačih delavnih moči obojega spola.
2. Delujejo na to, da se pobija brezposelnost.
3. Skrbe za odpošiljanje delavcev.
4. Skrbe, če je treba, za njih prehrano, jih nameščajo in jim delijo potnino.

Državne borze dela morajo opravljati vse svoje posle nepristransko in brezplačno.

Ob stavkah ali izporih ne opravljajo državne borze dela posredovanja za ona podjetja, v katerih je stavka ali izpor, v kolikor ni stavka ali izpor definitivno končan.

Osrednja borza dela.

Osrednja borza dela ima svoj sedež v Beogradu in ima te-le naloge:

1. Služi za posredovalni organ med posameznimi lokalnimi posredovalnicami, da se čim pravilneje porazdeljuje delovna moč na ozemlju njenega območja.

2. Skrbi za ustanavljanje krajevnih borz dela.

3. Nadzira delovanje vseh krajevnih borz dela ter jim daje potrebna navodila, da poslušajo čim racionalneje.

4. Poteza se pri ministru za soc. politiko za vse, česar je treba, da se ščitijo interesi nezaposlenih delavcev.

5. Sestavlja mesečno in letno statistiko nezaposlenih v celi državi ter jo izroča ministrstvu za soc. politiko, da jo objavi.

6. Stalno je v zvezi s podobnimi institucijami v inozemstvu, da zbira podatke o gibanju delavnega trga po drugih državah, o načinu podpiranja nezaposlenih delavcev, kakor tudi o vseh odredbah, ki se ukrepajo v drugih državah za pobijanje brezposelnosti in za olajševanje položaja nezaposlenih delavcev.

Potrebno se mi zdi, da poudarim, da se je osrednja borza dela v Beogradu prav malo naučila o inozemskih tozadevnih institucijah. Če pa se je, bi bil zadnji čas po treh letih obstoja, da kaj ukrene za brezposelne. Brezposelni bi bili že zadovoljni, če dobe tisto, kar je delavstvo samo vplačalo z 5 % za borzo dela. Ker pa tudi ta delavski denar roma v Beograd, se ne bomo čudili, ako se nikdar več ne vrne in če krajevne borze dela nimajo pare za podpore brezposelnih. Zakon dalje določa ustroj osrednje borze dela. Ker pa najbrže ne bo mnogo zanimanja in ker primanjkuje prostora, bomo ustroj osrednje borze dela zaenkrat izpustili, namesto tega pa hočemo razpravljati o ustroju in nalogah krajevnih borz dela. (Dalje prih.)

Razno.

Terezija Deteta Jezusa je bila zadnji čas v Rimu proglašena za svetnico. Katedrala sv. Petra, največja bazilika sveta, je bila ob tem dogodku tisočkrat premajhna za vse vernike, ki so prihitali v Rim, da prisostvujejo proglašenju Terezije za svetnico. Iz vseh delov sveta, predvsem iz vseh pokrajin Francije, so se zbrali v Rimu častilci sv. Terezije. Vseh, ki bi se radi udeležili slovesnega cerkvenega obreda, je bilo nad 150.000.

Proglasitev Petra Kanizija za svetnika. V Rimu je bil na svečan način proglašen za svetnika Peter Kanizij. Slavnosti je prisostvovalo mnogo tisoč ljudi.

Spomenik sv. Frančišku Asiškemu v Rimu. Vlada komisar v Rimu je dovolil, da se na trgu sv. Janeza Lateranskega postavi spomenik svetega Frančiška Asiškega.

Velika nesreča na podzemeljski železnici v Newyorku. 19. maja je nastal na podzemeljski železnici v Newyorku zaradi kratkega stika silen požar. Potniki so v smrtnem strahu iskali rešitve in v gneči je bilo mnogo ljudi pohojenih. Ranjenih je bilo vsega skupaj do 200 oseb.

Rudniška nesreča. V nekem rudniku blizu Dortmundu je eksplodiralo skladišče bencina, kjer je bilo shranjeno okoli 2000 kg te nevarne tekočine. Eksplozija je zahtevala velike žrtve. Ubilo je 34 delavcev, 18 pa je bilo težko ranjenih.

Hud potres na Japonskem. V kraju Osaka na Japonskem je močan potres porušil okrog 200 hiš. Izbruhnil je tudi požar. Več kot 1000 oseb je postalo žrtev potresa in požara.

IVAN JAX IN SIN, Ljubljana, Gosposvetska c. št. 2.

Najboljši šivalni in pletilni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. Vezenje poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10letna garancija. Pisalne stroje Adler in Urania. Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Walfenrad, Kayser.

Za kratek čas.

Iz uredništva nekega lista. Urednik (ocenjevalcu, ki ga je opozoril na nekatere pogreške): »Tako je prav, da smo si delo razdelili; jaz pogreške delam, Vi jih pa popravljate.«

»Barometer je padel,« pravi hči očetu. Oče: »Za koliko pa?« — Hči: »Prav na dva kosa.«

Mož: »Žena, prav rad te imam, pa eno slabost ti moram očitati, namreč to, da nikdar ne preizkuješ mojih žepov.« — Žena: »In to imenuješ ti slabo lastnost?« Mož: »Seveda, kajti sicer bi se prepričala, da so vsi moji žepi raztrgani!«

Napačno razumel. Gospod (h kateremu je prišel prijatelj na obisk, slugi): »Jože, steci v kavarno, naj ti dajo dve skodelici čaja!« — Sluga pride nazaj, a praznih rok. — Gospod: »Za vraga, ali ti niso dali čaja?« — Sluga: »Dali, gospod! Eno skodelico sem že spil; drugo pa spijem jutri!«

in prepričajte se, da je **KOLIN/KA (IKORIJA IZBORNA!**

Priporoča se trgovina z oblekami in perilom

Josip Olup

Ljubljana, Stari trg št. 2.

Usakovrstni papir, pisarske in šolske potrebščine dobite najceneje pri tvrdki

Ivan Gajšek

Ljubljana, Sv. Petra 2.

Volneno in perilno blago za moške in ženske obleke, cefirje, šifone, posteljno perilo, kakor tudi zgotovljeno moško in žensko perilo, otroške obleke, odeje itd. kupiš najceneje pri

F. in I. Goričar

Ljubljana, Sv. Petra c. 39

Žika!

Poskusiti je treba potem, je odločitev lahka. Odločili se boste za **ŽIKO**, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!